

Leonard-Mihail Rădulescu*

radulescu.leonard@yahoo.com

Orașul Băicoi. Reflexii monografice

Argument și metodologie

Vă veți întreba poate, de ce am ales să scriu acest text? Răspunsul este simplu, „Istoria începe în Sumer” (Samuel Noah Kramer). Plecând de la această afirmație, putem conchide extrapolând că lumea începe de lângă noi, adică din locul unde ne-am născut. Considerând că lucruri despre locul meu de baștină s-au scris în secolul trecut și puțini mai sunt dintre aceia care mai au cunoaștere despre ce s-a întâmplat pe vremuri, am hotărât să caut „oameni vechi”, să adun „spuse”, și să înjghebez o schiță monografică a ținutului, inspirându-mă totuși și din ceea ce au scris înaintași mei. Pe lângă volumele și textele menționate în bibliografie, de folos mi-au fost și *Așezări Prahovene. Repere istorice*, scrisă de Ion R. Dedu (Editura Ploiești Mileniul III, 2007), respectiv *Județele Patriei. Județul Prahova*, de Gh. Niculescu și I. Velcea (Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1973).

Autohtonii în vârstă, selectați din mediul familial și al prietenilor de familie, reprezintă, așadar, o sursă de informație paralelă celei livești. Astfel, am consultat douăzeci și șase de persoane cu vârste cuprinse între 40 și 89 de ani, prelevându-mă de anchetă prin tehnica interviului de cercetare nestructurat. Am încercat să-mi orientez interlocutorul către furnizarea de informații cât mai clare printr-o discuție cu aparență de liberă convorbire. Referirea la cei intervievați urmează schema „prenume/nume [vârstă]”. Considerându-mi interlocutorii ca surse veritabile de informație alături de autorii publicațiilor consultate, studiul dobândește o evidentă patină antropologică.

---

* Elev în clasa a XII-a A a Liceului Tehnologic „Constantin Cantacuzino”, Băicoi, jud. Prahova, la momentul predării textului către revistă (februarie, 2019).

Oiconimie

De unde vine numele de „Băicoi”? Majoritatea persoanelor care au auzit de numele acestui oraș, Băicoi, probabil au gustat și bancurile pe seama numelui. Totuși, acest oiconim are o însemnătate istorică foarte importantă. Din punct de vedere etimologic, numele este format din două cuvinte: *bai* (de la „Baiu”), respectiv *köy* („sat”, în limba turcă și cumană), lucru care ne duce cu gândul spre legenda ciobanului Baiu, care ar fi coborât din munții Baiului, fiind probabil și primul locuitor al zonei. Deci *bai-köy*, „satul lui Baiu” (Mihai, 2016: 2). Alte variante indică faptul că numele ar deriva din slavul *coii*, care înseamnă „populație veche”, și *băiești*, cuvânt ce se referă la exploatările de păcură din zonă, iar „Băicoi” s-ar forma astfel din *coiii-băiești*, care s-ar înțelege ca „Vechi exploratori de păcură” (ibidem).

Astăzi, Băicoiul este al treilea oraș ca importanță din județul Prahova. Cea mai veche așezare de pe aceste meleaguri datează din secolul al IV-lea î. Hr., fapt dovedit de săpăturile arheologice de pe dealul Țintei, care au scos la iveală un tezaur de monede dacice și tetradrahme (Petre Cazan [85 de ani]; „Băicoi” / *Wikipedia*).

Orașul însumează mai multe cartiere, anume Liliești, Țintea, Dâmbu, Schelă, Cotoiu și Tufeni. Fiecare dintre cele menționate are o istorie proprie. De pildă Țintea, o fostă comună, fiind zona precursoră Băicoiului, avea administrația separată de restul. Aici, primele așezări umane se crede c-ar fi fost întemeiate pe vremea lui Vlad Țepeș, undeva pe la 1470. Numele, spun legendele locale, vine de la bastonul unui țăran, moș Gheorghe: „Moș sfântos cu zeghime de dimie, cu ițari, cămeșe cu râuri pe poale, opinci și fluier la cingătoare. Purta și vara căciulă, sprijinindu-și bătrânețele într-un baston, făcut de el, din frasin pe care-l ținutise peste tot cu «ținte» cu floare rotundă de alamă, ce străluceau puternic în lumina soarelui” (Popescu, 1945: 9-10). După cum se înțelege, denumirea ar proveni de la toiagul acestui păstor, gătit cu ținte, lumea satului botezându-l pe moș Gheorghe „Ținteanul”, de aici denumirea de Țintea. Tot în această zonă sunt menționate primele exploatări petroliere din Muntenia. Începând din secolul al XVI-lea, se întâlnesc mențiuni privitoare la exploatările de păcură din județul Prahova. Cea dintâi, din 22 noiembrie 1517, atestă, printre punctele de hotar ale satului Secăreni – veche așezare situată pe actualul teritoriu al cartierului Țintea –, locul numit „la Păcuri”, poziția exactă fiind necunoscută („Neagoie Basarab voievod întărește...”, 1972: 321-322).

După Țintea, urmează Liliești, cândva un cătun ce era component al comunei Țintea menționată mai devreme. Azi este un centru civic foarte important, ce tinde să devină centrul orașului. Numele se pare că și de această dată este învăluit de legende locale. Pe la începutul secolului al XX-lea, Stoica Antonescu (n. 1873), comerciant și primar în perioada 1908-1911, relatea că toponimul „Liliești” provine de la multitudinea de lilieci ce zbură noaptea pe deasupra

cimitirului și bisericii din sat (Popescu, 1945: 10-11). Un alt localnic, Gheorghe Butaru, relatează cândva că-n apropierea școlii satului se afla o pădure de *lilii*, și de aici ar fi apărut „Liliești” (*ibidem*, 11). Monografiile mai amintesc de toponimul „Gruiu”, o denumire utilizată de bătrâni, păstrându-se și o poezie (origine necunoscută) culeasă de Stoica Antonescu undeva pe la finele secolului al XIX-lea (*ibidem*). În zilele noastre, mai este cunoscută doar unui număr foarte de mic de oameni, aceștia având vârste cuprinse între optzeci și optzeci și cinci de ani:

*Drag mi-a fost calea pe Gruiu
Floare de gutuiiu,
Și n-am cu cine să mâiu
Floare de gutuiiu.
Că, cu cine-am petrecut
Floare de gutuiiu,
S-a făcut negru pământ
Floare de gutuiiu.*

Un lucru este cert privind cuvântul „grui”, faptul că are origine latină (lat. *grumus*, „colină”) și înseamnă coastă de deal / deal mic. De asemenea, cunoaștem că Liliștii este poziționat pe un deal, mai sus decât restul orașului.

Pentru celelalte cartiere există și de această dată explicații privind originea numelor. Așadar, „Dâmbu” este provenit de la pârâul cu același nume ce scaldă zona și de la dâmbul pe care stă cartierul. Apoi avem „Tufeni”, de la multitudinea tufelor de stejar de odinioară. Și, în cele din urmă, „Cotoiu” derivat de la *Cotu' Oii*, locul unde se presupune că ar fi coborât de la munte întâiul locuitor al Băicoiului, ciobanul Baiu (Baicu, în alte surse). Altă explicație pentru această denumire stă în curba pe care o face pârâul Dâmbu în vecinătatea locului (Giucă, 1997: 2).

Evoluția istorică

O primă mențiune a Băicoiului se face încă de pe vremea lui Mihai Viteazul, mai exact în anul 1597, când domnitorul făcuse schimb de pământuri cu Manole Logofăt. Astfel, moșia Ploieștiului este dată de logofăt în schimbul moșiei Băicoiului. Acest fapt este susținut de un hrisov din 26 iunie 1615, semnat de Radu Șerban Voievod, documentele de pe vremea lui Mihai Viteazul pierzându-se. Însă numele de Băicoi a fost utilizat oficial abia de pe la 1643, denumirea apărând în două sute treisprezece documente din perioada 1643-1860. Din punct de vedere

demografic, satul Băicoi era primul din județ. În anul 1838, sunt consemnate 580 de gospodării, în care locuiau 2342 persoane, populația Băicoiului depășind de două ori pe cea a târgului Câmpina. În anul 1864, așezarea este declarată comună rurală, populația fiind împroprietărită tot atunci. Existau 623 de familii clăcașe, un număr record pentru acele vremuri, însă pământul nu a fost suficient pentru toți țăranii. Sunt inventariați 281 de fruntași, 86 mijlocași și 256 pălmași. Din 1892, comuna se compune din Băicoi, Cotoiu, Găgeni și Tufeni, iar în 1904 devine reședință de plasă (Găgeni va deveni cătun și se va dezlipi de Băicoi) (Giucă, 1997: 30-31).

„Și au făcut așezământ cu Mihai voievod de au schimbat o moșie care au dat-o ei la Ploești, a șasea parte, și au dat lor Mihai Vodă această jumătate de sat ce am zis mai sus, de la Băicoi, ce au fost cumpărat Mihai Voievod de la oamenii cei slobozi din sat, moșie pentru moșie” (Sevastos, 1937: 825).

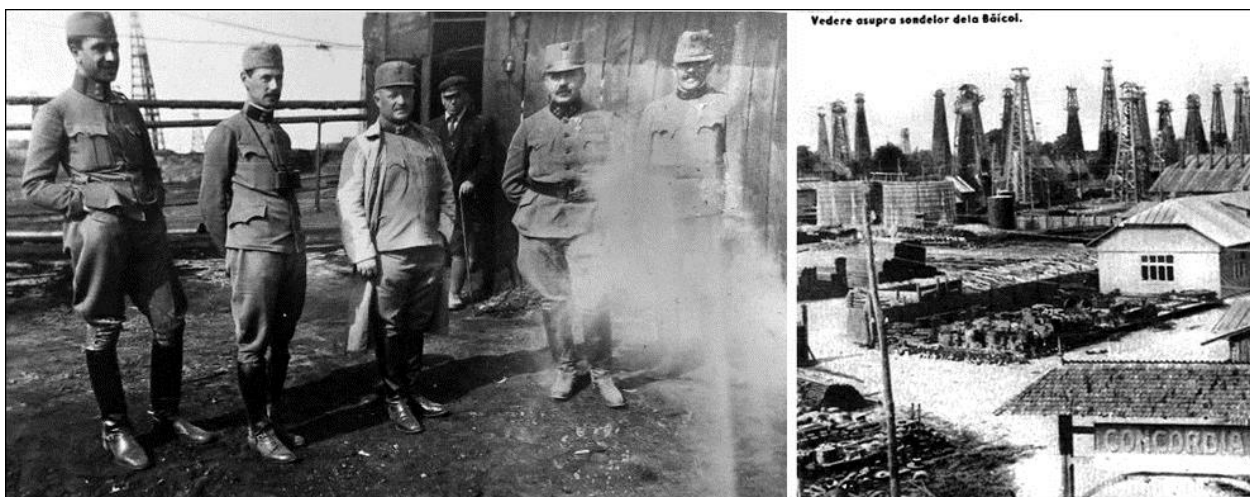
Din anul 1864, începe la Țintea exploatarea petrolului prin sonde, până atunci extracția făcându-se cu ajutorul hecnei. Se foloseau ghionoaie, târnăcoape și lopeți, iar pământul se scotea cu hârdăul tras de lanț ori sârmă. Totuși, în 1884, datorită abundenței petrolului, Nae Coconeoaie va deschide la Băicoi o fabrică de gaz ce producea anual 800 hl petrol, 600 hl benzină etc. În 1889, cu ajutorul capitalului olandez, se înființează societatea Aurora, care va construi o rafinărie la Băicoi. La 21 august 1909, la Țintea vor lua foc două sonde ale Societății Româno-Belgiene de Petrol, incident soldat cu doi morți. În 1920, ia ființă societatea Câmpurile Petrolifere Băicoi, cu capital româno-american (Petre Cazan [85 ani]; Apostol, 2004: 25-27).

Pentru Băicoi, secolul al XX-lea debutează cu foarte multe dezvoltări pe plan economic. Între 1899 și 1901 apare rafinăria Aurora, dezvoltându-se în paralel și organizații ale petroliștilor. În 1907, nici în zona Băicoi nu întârzie să apară frământări sociale. Pentru luna martie a aceluiași an (10-14), băicoienii cer arendarea sau vânzarea moșiei lui Gheorghe Grigore Cantacuzino. La 5 aprilie 1913, sondorii din Țintea vor declara grevă generală și nu-și vor relua munca până cererile nu le-au fost satisfăcute – sporirea salariului zilnic cu 50 de bani, duminicile și sărbătorile legale să se plătească dublu, participanții la grevă să nu fie agresați sau sancționați (Giucă, 1997: 40).

Participarea la războaie

După doi ani de neutralitate, în urma Consiliului de Coroană din 14/27 august 1916 s-a decis ca România să participe la Primul Război Mondial de partea Antantei, având ca obiectiv eliberarea Ardealului. Băicoienii vor răspunde la chemarea armelor, la sfârșitul războiului numărându-se 194 de ostași băicoieni căzuți. Majoritatea au fost încartiruiți în regimentele 7 Prahova, 19 Obuziere și regimentele 27 și 13 Vânători de munte, fiind trimiși să lupte în

Moldova. În timpul războiului, la 20 mai 1916, Schela a fost bombardată de germani, iar zona Cotoiu a fost inundată cu petrol, formându-se mlaștina de lângă fostele hale (*ibidem*).

După Primul Război Mondial, Băicoiul a trecut prin mai multe faze de dezvoltare. La finele ocupației germane, care a adus cu ea modernizarea câtorva instalații petroliere, conducerea de atunci a hotărât să modernizeze absolut toate instalațiile existente. Tot după război, au reînceput manifestările revoluționare ale muncitorilor petroliști, deoarece aceștia erau supraexploatați. În anii 1919, 1920, 1929, 1933, 1938 și 1944 au loc greve ale muncitorilor. Un alt factor ce a dus la apariția acestor revolte (în afară de exploatarea petroliștilor) a fost reforma din 1921, care nu a rezolvat problema sărăcimii, ce trebuia să-și cumpere pământ deoarece statul nu a putut să ofere pentru toți o parte egală. Producția de petrol va atinge cote record deoarece cinci societăți cu capital străin acaparaseră terenurile cu zăcăminte petrolifere, transportându-se pe zi spre Ploiești în jur de 120-125 de vagoane-cisternă (Popescu, 1945: 18-19; Apostol, 2004: 25).

Începând cu anul 1941, băicoienii sunt trimiși din nou pe front. La Băicoi este construită cu ajutorul aliaților germani o baterie anti-aeriană, aici fiind foarte multe sonde și rezervoare petroliere. Tranșeele se întindeau pe toata raza orașului, pe izlaz (Livede) și în apropierea drumurilor principale (Elena Rădulescu [59 ani]; Popescu, 1945: 110-113; Giucă, 1997: 41-45). În ceea ce privește numărul soldaților trimiși pe front, Băicoiul însumează în arhivele orașului 340 de veterani. Amintim pe sublocotenent Dumitriu V. Anton (secretarul particular al lui

Nicolae Iorga, mort în 1942, la Feodosia), sublocotenent Ștefan Silivestru (mort la Bistrița Moravia, 1945), sublocotenent Alexandru V. Stănescu (mort în august 1941, în Transnistria) (Popescu, 1945: 110-113, Giucă 1997: 43-44). Mulți însă au murit și în lagărele sovietice în timpul Operațiunii Barbarossa, chiar și după 23 august 1944 (România iese din Axă și se înscrie în război ca țară beligerantă de partea Aliștilor). La Cotul Donului, soldatul Constantin Crican a fost rănit, iar fratele său, Ion, a rămas încercuit la Stalingrad. Constantin Crican a murit în 1986 nemaștiind nimic despre fratele său. Amintim pe Gheorghe Vasile care și-a petrecut tinerețile în gulagurile Stalingrad, Calaci și Vladivostock, eliberat fiind în 1953 (*ibidem*).

Printre cei ce au murit din Băicoi se mai numără și pilotul as al Aviației Române locotenent aviator Gheorghe Gellu Mociornița, a cărui poveste o voi expune pe scurt (după relatarea lui Virgil Potârcă [82 ani]). Două avioane românești IAR-80 au atacat o coloană germană în retragere în apropierea localității Zvolen din Cehoslovacia. După primul atac, câteva mijloace auto au fost incendiate. Avioanele românești au revenit și au deschis din nou focul. Unul dintre ele, pilotat de locotenentul Gheorghe Mociornița, a fost lovit de antiaeriana inamică și s-a prăbușit în flăcări. Astfel, la numai 26 de ani, a devenit unul dintre eroii Aviației Militare române. Când trupele noastre terestre au ajuns cu frontul și pe acest aliniament, au aflat de la localnici că rămășițele aviatorului român au fost adunate cu evlavie și depuse la cimitirul eroilor români din acest colț liniștit al Moraviei. Locotenent-aviatorul Gheorghe Mociornița a doborât doar trei avioane, dar sistemul românesc de punctaj i-a conferit nouă victorii, atingând astfel nivelul de ași. Notabil este faptul că cele nouă victorii au fost obținute doar în douăzeci și nouă de misiuni. În memoria sa, fosta stradă Democrației din Băicoi îi poartă numele.

Perioada postbelică

În cadrul reformei agrare din 1945, băicoienilor li se va da pământ, precum și celor care au luptat pe front. Începând cu 1948, România devine republică populară, astfel că sindicatele se reorganizează și își stabilesc sediul la Crican, mai târziu la Sovrom Liliești. În Liliești, Zaicu Stănilă construiește o moară, urmând ca la 11 iunie 1948 să aibă loc naționalizarea tuturor mijloacelor de producție. Târgul comunal va funcționa în continuare. În aceeași zi cu naționalizarea, Băicoiul va deveni oraș cu o singură unitate industrială de stat, Muntenia, care își va schimba numele în Sovrom Petrol. În 1955, apare spitalul Petrolul, și doi ani mai târziu se înființează un liceu seral, care din 1960 va avea o normă întreagă (actualul Liceu Tehnologic „Constantin Cantacuzino”). Pe plan economic, regimul comunist introduce colectivizarea după modelul colhozurilor. Astfel, apar în 1962 Cooperativa Agricolă de Producție (C.A.P.) Țintea și Întreprinderea Agricolă de Stat (I.A.S.) Băicoi. Pentru perioada ceaușistă (1965-1989), la Băicoi apar întreprinderile industriale Fabrica de Scule Hidraulice (F.S.H.) și Întreprinderea de Utilaje pentru Prelucrarea Cauciucului (I.U.P.C.) (1978). Se construiește școala de la Liliești în 1980, iar casa de cultură este reabilitată (Costeluța Jiglău [59 ani]; Petre Cazan [85 ani]; Giucă, 1997: 41-45).

Alte aspecte ale vieții economice

De-a lungul istoriei, Băicoiul a trecut prin mai multe transformări ce au afectat și desfășurarea activităților locale. De la cele mai simple ocupații de agricultori și apicultori, oamenii de aici au devenit pe parcurs comercianți, întreprinzători, doctori sau avocați. Acest lucru se datorează urbanizării treptate.

Între secolul al XIV-lea și a doua jumătate a secolului al XX-lea, pe aici treceau drumul sării și al vinului, drept dovezi ale acestor drumuri rămânând câteva indicatoare ruginite pe unele străzi. Încă din perioada fanariotă, la Băicoi se va ține un târg duminical, acest obicei fiind și acum păstrat. Dar adevăratele schimbări încep odată cu finele secolului al XIX-lea, când exploatarea petrolului se intensifică în zonă. Apar finanțatori străini, care conlucrează cu autohtonii, înființând astfel societăți comerciale sau petroliere. Avem Societatea Unirea, întemeiată de olandezul J. Koster la 1909, o societate petrolieră care a activat până în 1923. Au mai existat și alte societăți, precum Colombia, patronată de Elias Lazăr (care a cumpărat-o de la francezi), Societatea Astra Română și, în cele din urmă, Steaua Română. În perioada comunistă, aceste societăți au fost absorbite de sovromuri. După depărtarea de URSS, sovromurile au fost etatizate. Acum niciuna din ele nu mai este în active, însă există Schela-Petrom, fondată pe

fostele baze ale vechilor schele naționale. Au mai existat și întreprinderi înființate de comuniști, precum amintitele F.S.H. și I.U.P.C. (Eugen Cazan [56 ani], George Miclea [62 ani], Popescu, 1945: 26-38).

În afara acestora, locuitorii orașului mai prestau și munca câmpului. Existau de asemenea și crescătorii de viermi de mătase. Principala ocupație a țăranilor era agricultura, secundată de apicultură și cultivarea viței de vie sau creșterea animalelor. În urma naționalizării, au apărut C.A.P.-uri și I.A.S.-uri, fiind dezvoltate în acea perioadă baze zootehnice sau agricole. Apăruseră ferme în sistem intensiv de cultivare a pomilor fructiferi (Elena Rădulescu [59 ani]).

Portul și locuințele

Astăzi, portul vechi al zonei a dispărut, fiind îmbrăcat doar cu ocazia unor evenimente culturale. Țăranul de pe aceste meleaguri purta *cămeși* lungi, uneori până la genunchi. În cazul femeilor, erau întâlnite cu precădere fustele cu multe cute și *găurele de ploaie*. Băiețandrii purtau

de asemenea cămăși lungi și *cioareci* strâmți pe picior. Ca și acum, căciulile se purtau până primăvara în martie-aprilie, datorită vremii schimbătoare. Iarna, majoritatea lumii îmbrăca cojoace clasice sau *zoghii* cu *gătane*. Femeile purtau adesea *bunde* și *scurteci* din blană de vulpe. De încălțat se purtau *iminei* sau ghete cu carâmbul înalt din box sau șevrou. Cei mai înstăriți îmbrăcau haine orășenești (Elena Rădulescu [59 ani]; Elisabeta Cazan [89 ani]).

Acum să vorbim și despre așezăminte. Aceste sunt de două tipuri, case și blocuri. Din multitudinea caselor care erau aici odinioară, numai câteva respectă și azi tiparul muntenesc. Din spusele bunicului (Petre Cazan [85 ani]), cele mai vechi case existente datează din perioada antebelică. Aveau dormitor, o sală mare și o altă cămăruță. Pe afară aveau prispă (pridvor) și de regulă se întindeau pe un singur nivel.

În interior, pe pereți erau scoarțe (macaturi) țesute în casă, ștergare și tablouri de familie. La geamuri erau perdele din pânză de obicei țesută în casă, ce aveau ca terminație colți croșetați cu iglița (sârmă cu cioc). Nu cu foarte mulți ani în urmă, femeile încă mai țesau scoarțe sau preșuri, mai puțin pânză, existând în fiecare gospodărie un război de țesut. Se coseau cu mâna lenjerii, fețe de masă sau trusouri pentru fetele tinere ce urmau să se mărite.

În preajma anilor '70, au apărut și blocurile. Acestea se găsesc în zona Schelă și Liliești („la blocuri”). Sunt blocuri cu trei sau patru etaje, având apartamente cu două sau trei camere, tipice perioadei comuniste în care acestea au fost clădite (Elena Rădulescu [59 ani]; Costeluța Jiglău [59 ani]).

De prin Băicoi adunate...

Descânțece

Bătrânele din zonă, descântau în bărdace (câni mici de pământ), în care se aprindeau bețișoare ce urmau a se arde pentru a se preface în cărbuni, la fel ca aceștia urmând să se prefacă și deochiul ce invadase corpul celui căruia i se descânta. Incantația însoțitoare:

Fugi, Deochi
Dintre Ochi
Din inimă, din cap
Din ficat, din stomac,
Din corpul omului [de obicei al copilului].
Fugi, fugi, fugi,
Peste nouă mări,

*Peste nouă țări,
Peste nouă păduri,
Peste nouă pustii,
Unde cocoș nu cântă,
Unde câine nu latră,
Unde popă nu toacă!
Să rămână (numele)
Curat și luminat
Ca argintul cel curat!* (culeasă integral de la Elisabeta Cazan [89 ani]).

Se lua cu cele trei degete de la mâna dreaptă, unite ca pentru rugăciune, puțină apă din bărdacă, se umezea fruntea și pieptul persoanei, după care aceasta bea câte puțin de trei ori, restul aruncându-se pe țâțână (balama) (*ibidem*).

Obiceiuri și credințe

Exceptând datinile cunoscute, în registrul local al orașului Băicoi se păstrau sau încă se păstrează din vechime, cu mici variațiuni, câteva obiceiuri:

- De Sfântul Andrei – se aprindea foc și se afumau cu tăciuni și tămâie colțurile gospodăriei spre a fi ferite de spirite rele, animale răufăcătoare.

- De Sfânta Filoftea – copiii se *îmbărbureau*, adică se ungeau în jurul gurii cu un amestec de zahăr și ulei spre a fi feriți de bube rele.

- De Sfântul Spiridon – nu se făceau treburi în gospodărie pentru a nu atrage boli, probleme de familie sau lipsa de belșug.

- De Anul Nou – în această noapte, în pragul orei 24, un bătrân muzicant cânta cu goarna o melodie tristă de înmormântare, pentru ca anul vechi să se ducă cu tot ce a avut rău în el, iar noul an să descindă pe un teritoriu curat și să înceapă bine. Tot în prima noapte din noul an, femeile se strângeau spre a organiza jocuri prevestitoare, pentru a ghici viitorul soț: fetele așază pe o masă fiecare câte o oală de pământ cu gura în jos. În respectivele oale, se ascund fie piepteni, fie bani, fie cărbuni sau fire de lână. Cine găsește banii va avea un bărbat bogat, cine are lâna va avea belșug în casă, iar cine va avea pieptenele sau cărbunii va avea un soț urât și rău. În noaptea următoare ele merg în grădină să numere până la al nouălea par, pe care îl însemnează. Dimineța se duc apoi să vadă cum va fi soțul înalt, drept sau strâmb.

- De Bobotează – fetele care au ajunat (au ținut post) cer preotului busuioc sfințit spre al pune sub pernă ca să-l viseze pe cel iubit.

- De Măcinici – se face focul în curte cu paie sau coceni, spre a alunga spiritele rele; se bate pământul cu măciucile, iar copiii sar peste ele spre a alunga ghinionul.

- La naștere – nu se intră în grădină „că unde calcă arde pământul nouă stânjeni”, simbolizând spurcăciunea; dacă copilul are vreo infirmitate se uită *ciucis*; în cele trei zile de la naștere, se dă lehuzei să bea țuică fiartă în care s-a pus untdelemn trecut peste un fier ars în foc, spre a-i vindeca rănilor din pânțele.

- La înmormântare – vecinii mortului nu au voie să muncească, mai ales să toarcă deoarece se spune că le amorțesc mâinile; când răposatul este scos din casă, rudele dau cu spatele în ușă, o închid, spre a-l uita mai repede sau să nu se întoarcă sub chip rău; către cimitir, mortul era însoțit în funcție de cât de potentă financiar era familia și de unul sau mai mulți cântăreți cu trompeta sau goarna care din timp în timp, și mai ales după scurta slujbă ce se ținea la răscruce, mai trâmbițau vestea morții acelei persoane; tot la răscruce se aruncau pe jos bănuți pentru ca trecerea spre lumea de dincolo să fie mai ușoară.

- Când se strângeau norii de furtună, când începea vântul sau ploua cu piatră, se înfigea un topor (bărdiță) sau un cuțit mare în bătătura gospodăriei astfel încât aceasta să fie ferită de urgie.

Ghicitori

Pe doi pari, o puțină.

Pe puțină, un baston.

Pe baston, o pădure.

(Omul)

Pe un vârf de deal,

Două felii de dovleac.

(Urechile)

Burdac, hurduc,

De barbă-l duc,

De barbă-l aduc.

(Țapul)

Ce este afară și în casă?

(Fereastra)

Vorbe de duh ale bunicilor

„Nu mi-ar fi fost necaz de mă frigea o ciorbă mai grasă, ci că m-a fript una de urzici.”

„S-a făcut și cucu hoț, nu mai cântă pe la toți.” (Deși toți suntem cetățeni, nu ne bucurăm toți de aceleași privilegii).

„Îmi crapă călcâile de grija lui.”

„Adio și-un praz verde!”

„Ce malagambistă ești, surată!” (se face referire la Sergiu Malagamba, compozitor și dirijor de origine armeană celebru în perioada 1940-1960).

Despre unul care a parvenit peste noapte fără muncă: „Și-a uitat opincile la gară și-acum mai îmbrăcat fiind, se crede și mai deștept.”

Despre unul căruia nu îi scapă nimic în legătură cu vecinii se spunea că „Stă cu dinții rânjiți pe toată lumea și nu-și vede dinții lipsă din gura sa.”

(Culese de la Petre Cazan [85 ani]; Steliana Radu [87 ani]; Ion Refec [67 ani]; Mioara Băicoianu [84 ani]; Vasile Roman [79 ani]; Elisabeta Cazan 89 ani]).

*

Mulțumiri tuturor celor care m-au ajutat și mi-au furnizat fie informații, fie materiale sau vorbe din perioada tinereții lor. Mulțumesc și celor care m-au ajutat să realizez studiul monografic și au avut răbdare să descrie în amănunt lucrurile: Elena Rădulescu (mama), Petre Cazan (bunic), doctor primar Iozefina Stan, Angela Roman, profesor de istorie Mădălin Posea, precum și celorlalte persoane, în număr de douăzeci și unu, care au fost intervievate de subsemnatul. Mulțumesc și domnului profesor Sebastian Ștefănuță pentru ocazia de a-mi publica lucrarea.

BIBLIOGRAFIE

Apostol, Mihai, 2004, *Dicționar istoric al județului Prahova*, Ploiești: Ploiești Mileniul III.

Giucă, Constanța, 1997, *Băicoi 400 (Monografie)*.

Mihai, Dana, 2016, „De unde vine în realitate numele orașului Băicoi”, în *Adevărul* / 16 ianuarie.

Popescu, Gheorghe I., 1945, „*Țintea*” (*Lucrare monografică cu 80 de figuri în text*), Ploiești: Editura Tipografică de Artă Dumitru Miricescu.

Sevastos, M., 1937, *Monografia orașului Ploiești*, București: Tipografia Cartea Românească.

„Băicoi”, în *Wikipedia*, <https://ro.wikipedia.org/wiki/B%C4%83icoi> (accesat la 5 februarie 2019).

„Neagoe Basarab voievod întărește m-rii jupanului Drăghici din Cricov satul Secăreni cu vad de moară și un loc de metoh [1517 (7026) noiembrie 22, Pitești]”, 1972, în Șerban Ștefănescu și Olimpia Diaconescu (îngrijitori de volum), *Documenta Romaniae Historica. B. Țara Românească, Volumul II (1501-1525)*, București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Notă:

Fotografii din colecția personală:

1. Militari români pe dealul Țintea – 1916
2. Vedere cu platoul Schelei, societatea Concordia, în perioada antebelică – 1906?
3. Baterie anti-aeriană germană din Divizia I româno-germană, dealul Țintea („la Cruce”) – 1943
4. Platoul petrolier Țintea în perioada interbelică
5. Portul țărănesc din Liliești – 1930?
6. Medicul sublocotenent Al. Rădulescu – 1917

